

RP 52/2010 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 30 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om skuldsanering för privatpersoner ändras så att betalningsprogrammet enligt huvudregeln ska vara i kraft tre år. Om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet eller om gäldenären har beviljats skuldsanering trots hinder, ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år. Betalningsprogrammet

kan dock också vara kortare än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Lagen gäller inte betalningsprogram som har fastställts före ikraftträdandet.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Lagstiftningen i utlandet	5
England.....	5
Italien.....	5
Polen.....	5
Frankrike	5
Rumänien	6
Sverige.....	6
Norge.....	6
Tyskland.....	6
Slovakien.....	6
Danmark.....	6
Republiken Tjeckien.....	7
Ungern.....	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	11
6 ANDRA OMSTÄNDIGHETER SOM INVERKAT PÅ PROPOSITIONENS INNEHÅLL	11
DETALJMOTIVERING	13
1 LAGFÖRSLAG	13
2 IKRAFTTRÄDANDE	14
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	14
LAGFÖRSLAG	15
Lag om ändring av 30 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner	15
BILAGA	17
PARALLELLTEXT	17
Lag om ändring av 30 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner	17

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993, nedan skuldsaneringslagen, RP 183/1992 rd) trädde i kraft den 8 februari 1993. Efter det har lagen ändrats ett flertal gånger, och den har därför blivit svårbegriplig.

Justitieministeriet tillsatte den 18 september 2009 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag till reformer av lagen om skuldsanering för privatpersoner. Först skulle arbetsgruppen ta ställning om skuldsaneringsens betalningsprogram bör vara kortare än i dag. Den nu aktuella propositionen gäller denna första fas.

Nästa steg blir bl.a. att utreda om förutsättningarna för skuldsanering och hindergrunderna är tidsenliga och om det går att förenkla förfarandet särskilt när det gäller systemet med tilläggsprestationer. Arbetsgruppen ska också kartlägga eventuella problem i skuldsaneringslagen som gäller företagsverksamheten. Dessutom ska arbetsgruppen göra en utvärdering av modellen med fria månader vid utsökning och utreda om skuldansvarets maximilängd också kunde tillämpas i ett sådant fall när någon dom inte har sökts mot gäldenären.

Denna proposition grundar sig på den gällande skuldsaneringslagen. Meningen är att föreslå en del andra ändringar i lagen under reformens nästa fas med anledning av denna proposition. I avsnitt 6 nedan redogörs det närmare för detta. T.ex. utgör den tid ett betalningsprogram som fastställts vid skuldsanering är i kraft endast en del av den totala tiden från det att skuldproblemet uppstod tills gäldenären blir fri från sitt skuldansvar. En helhetsöversyn av denna tid kommer att göras i reformens nästa fas.

I propositionen föreslås det att betalningsprogrammet vid skuldsanering ska förkortas, med vissa undantag. Det är fråga om retroaktiva lagstiftningsmässiga medel för att avhjälpa situationer där betalningsoförmåga redan har uppstått. Det är emellertid ännu viktigare att försöka förhindra uppkomsten av skuldproblem genom ekonomisk upplysning

från olika aktörers sida. Det är också viktigt att det finns tillräckliga resurser för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, att tyngdpunkten i rådgivningsarbetet läggs på en mer övergripande ekonomisk rådgivning och att det finns möjligheter till rådgivning för att förhindra nya betalningssvårigheter. En utökad social kreditgivning och verksamhetsprogram för att förhindra utslagning är andra viktiga medel för att råda bot på skuldproblemen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

I skuldsaneringslagen skiljer man mellan vanliga skulder och säkerhetsskulder. Enligt den gällande lagen är betalningsprogrammet för vanliga skulder i kraft fem år. Enligt den ursprungliga skuldsaneringslagen kunde det bestämmas att betalningsprogrammet skulle vara kortare än fem år, om det var skäligt med hänsyn till gäldenärens förhållanden samt hur och i vilken utsträckning gäldenären hade betalt sina skulder före ansökan om skuldsanering eller hur gäldenären betalade dem med de medel som inflöt vid realiseringen av egendomen. I motiveringen sades det att ett kortare betalningsprogram kunde vara skäligt bl.a. när gäldenären var ålderstigen eller genom betydande ansträngningar hade försökt klara av sina skulder redan under en längre tid. Man tog även upp de fall när inledandet av skuldsaneringen drar ut på tiden av orsaker som inte beror på gäldenären, t.ex. på grund av överklagande.

I rättspraxis ansågs den tid som förflutit från skuldsättningen relevant bara om gäldenären hade kunnat betala mer av sina skulder än endast ett obetydligt belopp. Domstolarna fastställde sällan betalningsprogram som var kortare än fem år. Detta skedde i praktiken endast när ett betalningsprogram på fem år skulle ha varit exceptionellt tungt med hänsyn till gäldenärens förhållanden.

Genom den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2003 (lag 1273/2002, RP 98/2002 rd) blev det möjligt att bestämma ett

betalningsprogram som är kortare än fem år även på basis av den tid som förflutit sedan gäldenären skuldsatte sig. I motiveringen sägs det att frågan ska bedömas som en helhet, där även gäldenärens förhållanden ges betydelse.

Enligt 30 § 2 mom. i den gällande skuldsaneringslagen kan betalningsprogrammet även vara i kraft en kortare tid än fem år, om det är skäligt med hänsyn till gäldenärens förhållanden, den tid som har förflutit från skuldsättningen samt hur och i vilken utsträckning gäldenären har betalt sina skulder innan betalningsprogrammet fastställdes eller hur han eller hon betalar dem med de medel som inflyter vid realiseringen av egendomen.

I praktiken har betalningsprogram som är kortare än fem år fastställts mycket sällan också efter reformen 2003. Enligt en utredning av rättspolitiska forskningsinstitutet var endast 12 % av de betalningsprogram som fastställdes 2006 kortare än fem år (Vesa Muttilainen, *Velkajärjestelyn kehityssuuntia 1993—2006. Verkkokatsauksia 2/2007*).

En säkerhetsborgenär har panträtt i gäldenärens egendom som säkerhet för sin fordran. I skuldsaneringslagen bestäms inte om någon maximilängd för betalningsprogrammet när det gäller säkerhetsborgenärer. Om gäldenären har fått behålla sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara längre än fem år, men det får dock inte vara längre än tio år i fråga om vanliga skulder. Gäldenären ska betala minst det belopp som anges i lagen av sina vanliga skulder.

Ett s.k. nollprogram där gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet är enligt den gällande skuldsaneringslagen alltid i kraft fem år. Det kan således inte vara kortare ens på de grunder som anges ovan. Om gäldenären senare får inkomster eller tillgångar, är han eller hon skyldig att betala tilläggsprestationer enligt den beräkningsgrund som anges i skuldsaneringslagen. Enligt den gällande lagen kan betalningsskyldigheten inte avlyftas, om en gäldenär saknar eller har endast obetydlig betalningsmån av någon orsak som kan anses temporär. Skuldsanering kan inte beviljas i dessa fall (9 a § i skuldsaneringslagen). Det krävs å andra sidan inte att gäldenären har ett stadigvarande eller långvarigt arbetsförhållande och regel-

bundna inkomster för att skuldsanering ska kunna beviljas. Ett betalningsprogram kan också göras upp för gäldenärer i tillfälligt arbete eller med ett tidsbestämt eller något annat s.k. atypiskt arbetsförhållande (reg. prop. 180/1996 rd med förslag till lag om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner).

I skuldsaneringslagen föreskrivs det om ett stort antal hinder för skuldsanering (lagens 10 §). Ett hinder för skuldsanering är t.ex. att gäldenären har påförts betalningsskyldighet på grundval av ett brott och det inte kan anses motiverat att bevilja skuldsanering. Andra hinder för skuldsanering är att gäldenären har bedrivit näringsverksamhet som har varit grovt otillbörlig eller av spekulationsnatur eller har försvagat sin ekonomiska ställning på ett otillbörligt sätt eller gynnat någon borgenär eller ordnat sin ekonomiska ställning i syfte att skada sina borgenärer, eller att gäldenären har undanhållit tillgångar i samband med utsökning. Ett hinder för skuldsanering som är relativt allmänt i praktiken är att gäldenärens skuldsättning kan anses vara uppenbart lättsinnig. Om en gäldenär tidigare har fått skuldsanering är detta ett hinder för att bevilja ny skuldsanering.

En gäldenär kan beviljas skuldsanering trots hinder, om det finns vägande skäl att göra det, särskilt med hänsyn till den tid som har förflutit sedan gäldenären skuldsatte sig, gäldenärens åtgärder för betalning av sina skulder och gäldenärens övriga förhållanden samt skuldsaneringens betydelse för gäldenären och borgenärerna (10 a § i skuldsaneringslagen). Det finns inte någon särskild bestämmelse om hur länge skuldsaneringen ska vara i dessa fall.

Enligt skuldsaneringslagen kan betalningsprogrammet förlängas med högst två år till förmån för en privat borgenär, om borgenären yrkar på det. En förutsättning för att programmet ska kunna förlängas är att det finns särskilt vägande skäl för det med beaktande av beloppet av den fordran som den privata borgenären har och borgenärens ekonomiska ställning samt gäldenärens omständigheter.

Om gäldenären enligt skuldsaneringslagen ska betala utredarens fordran, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med högst fyra månader.

2.2 Lagstiftningen i utlandet

Liksom den gällande skuldsaneringslagen står denna proposition i samklang med Europarådets ministerkommittés rekommendation CM/Rec(2007)8. I rekommendationen betonas bl.a. medlemsstaternas ansvar för att skuldsanerings betalningsprogram är heltäckande och skäliga både när det gäller de belopp som ska betalas och programmets längd. Medlemsstaterna bör främja överkuldsatta personers återinträde i samhällslivet och på arbetsmarknaden.

För att klarlägga den gällande lagstiftningen i utlandet och eventuella reformprojekt har arbetsgruppen skickat en förfrågan om skuldsaneringen och särskilt betalningsprogrammets längd till de övriga EU-länderna. Följande översikt över lagstiftningen i utlandet grundar sig huvudsakligen på denna förfrågan.

England

I England kan en fysisk person eller en privatföretagare som är insolvent försättas i konkurs. Bestämmelser om förfarandet finns i 1986 års insolvenslag (*Insolvency Act*). Förfarandet har reformerats genom en lag från 2002 (*Enterprise Act 2002*).

En gäldenär kan befrias från sina skulder inom ett år från det att konkursen inleddes. Konkursboförvaltaren kan dock begära ett förordnande av rätten, s.k. *Income Payments Order*, som innebär att gäldenären ska använda sina inkomster till att betala sina skulder i ytterligare tre års tid. Alternativt kan gäldenären och förvaltaren ingå ett avtal om denna betalningsskyldighet, s.k. *Income Payments Agreement*. Befrielsen gäller inte vissa typer av skulder, t.ex. skulder som uppkommit genom bedrägligt förfarande, böter och familjerättsliga prestationer.

Italien

I Italien finns det för närvarande inte någon skuldsanering för privatpersoner. Det italienska parlamentet behandlar som bäst ett lagförslag som innehåller bestämmelser om ett insolvensförfarande för överkuldsatta fysiska personer. Enligt förslaget ska överkulds-

satta konsumenter och små privatföretag kunna föreslå alla borgenärerna att man ingår ett avtal, som övervakas av en domare.

Polen

I Polen finns en lag från 2003 (*Bankruptcy and Rehabilitation Procedures Law*) där det föreskrivs om såväl företagares som privatpersoners konkurs.

En privatperson kan få ett betalningsprogram. Om det fortfarande finns skulder kvar efter att konkursboets tillgångar har realiserats, kan domstolen på begäran av konkursgäldenären besluta om ett betalningsprogram på högst fem år. Om omständigheterna förändras så att en återbetalning är omöjlig, kan domstolen förlänga återbetalningstiden med högst två år. Om konkursgäldenärens ekonomiska ställning oväntat förbättras, t.ex. på grund av en gåva eller ett arv, kan domstolen höja det belopp av skulderna som ska återbetalas. Detta sker dock inte i en situation när förbättringen beror på gäldenärens företags- eller yrkesverksamhet. Syftet är att uppmuntra gäldenärerna till ökad aktivitet.

Om domstolen går med på det, kan en företagare som har gått i konkurs komma överens med sina borgenärer om hur skulderna ska betalas. Man kan då göra upp ett betalningsprogram, förutsatt att alla borgenärerna samtycker till det. I programmet kan man komma överens om att skjuta upp betalningar, att skulderna ska återbetalas i flera poster, att gäldenären delvis ska befrias från sina skulder eller att skulderna ska bytas mot aktier eller andelar i företaget. Vissa skulder, som t.ex. underhållsskyldighet, har lämnats utanför arrangemanget.

Frankrike

I Frankrike föreskrivs det om skuldsanering för privatpersoner i konsumentlagen (*Code de la Consommation*). Förfarandet får totalt inte vara i mer än tio år. Skuldsaneringsförfarandet omfattar andra skulder än de som uppkommit i gäldenärens närings- eller yrkesverksamhet (*dettes non professionnelles*). Förfarandet gäller dock inte underhållsskulder, böter eller skadestånd till brottsoffer. Medel som kan användas vid skuldsanering-

en är bl.a. beviljande av betalningstid, prioritering av amorteringar, räntesänkningar eller befrielse från skulder.

Rumänien

I Rumänien finns det inte någon lagstiftning om skuldsanering för privatpersoner.

Sverige

I Sverige finns bestämmelser om skuldsanering för privatpersoner i *skuldsaneringslagen*, 2006:548. Betalningsplanen ska löpa under fem år, om det inte finns särskilda skäl att bestämma en kortare tid. I praktiken har betalningsprogram som är kortare än fem år bestämts på grund av gäldenärens mycket höga ålder eller allvarliga sjukdom. Fysiska personer som bedriver privat företagsverksamhet omfattas i princip inte av skuldsaneringen.

Huvudregeln är att skuldsaneringen täcker alla gäldenärens skulder och att gäldenären befrias från sina skulder efter att betalningsplanen har slutförts.

Norge

I den norska skuldsaneringslagen (1992—07—17 nr 99, Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner) bestäms om frivillig och lagstadgad skuldsanering. Vid lagstadgad skuldsanering är betalningstiden enligt huvudprincipen fem år (§ 5—2). Om det finns vägande skäl, kan ett betalningsprogram av någon annan längd fastställas.

När man överväger om ett betalningsprogram som är kortare än fem år ska fastställas ska man bl.a. lägga vikt vid om ett femårigt program skulle medföra en oskälig belastning för gäldenären, om borgensansvar utgör en väsentlig del av gäldenärens betalningsskyldighet och om gäldenären redan en längre tid har betalat sina skulder utanför skuldsaneringen.

Ett betalningsprogram som är längre än fem år kan bl.a. fastställas för att gäldenären ska kunna behålla sin bostad, på vissa villkor, eller om gäldenären har skulder som grundar sig på en straffbar handling eller stora studieskulder. Ett betalningsprogram som

är längre än åtta år kan fastställas endast i mycket exceptionella fall. Betalningsprogrammet får inte vara i kraft mer än tio år.

Tyskland

I Tyskland finns bestämmelser om skuldsanering för privatpersoner i insolvenslagen (*Insolvenzordnung*), som även innehåller bestämmelser om konkurs och företagssanering. En privatperson kan befrias från sina skulder efter ett betalningsprogram på sex år. När domstolen beviljar skuldsanering beslutar den att gäldenären befrias från sina skulder, om han eller hon uppfyller sina förpliktelser enligt lagen. Gäldenären ska under sex års tid betala en utmättningsbar andel av sina inkomster till en god man, som delar den mellan borgenärerna. Efter att betalningsprogrammet har löpt ut kan domstolen, efter att ha hört den gode mannen och borgenärerna, besluta att gäldenären ska befrias från sina skulder. Enligt lagen gäller möjligheten att få befrielse dock inte vissa skulder.

Slovakien

I Slovakien kan en privatperson få skuldsanering med stöd av lagen om konkurs och skuldsanering (7/2005). Betalningsprogrammet är i kraft i tre år. Lagen skiljer inte mellan företagare och andra personer. Förfarandet omfattar alla gäldenärens skulder. Domstolen beslutar om det belopp som gäldenären ska betala av sina skulder varje år.

Danmark

I den danska konkurslagen (*Konkurslov*) finns bestämmelser om konkurs, tvångsackord och skuldsanering. Skuldsanering kan beviljas insolventa fysiska personer som inte har några ouppklarade ekonomiska förhållanden. Betalningsprogrammet är i allmänhet i kraft fem år, men det kan förlängas eller förkortas av särskilda skäl. Skuldsaneringen omfattar alla de skulder som har uppkommit innan förfarandet inleddes. Vid skuldsaneringen sänks beloppet av skulderna eller avlyfts betalningsskyldigheten.

Genom en lagändring som trädde i kraft 2005 ändrades bestämmelserna om skuldsanering.

nering för företagarnas del. Om gäldenärens skulder huvudsakligen beror på näringsverksamhet som har gått i konkurs, är betalningsprogrammet i allmänhet i kraft tre år.

Republiken Tjeckien

I Republiken Tjeckien finns en ny insolvenslagstiftning (182/2006). Enligt den har privatpersoner kunnat få skuldsanering sedan 1.1.2008. Endast privatpersoner kan få skuldsanering (*debt adjustment*). Det finns ett särskilt insolvensförfarande för företagare.

Gäldenären ska erbjuda sig att betala minst 30 % av sina skulder, antingen som en engångsprestation eller i flera poster, under högst fem års tid. När gäldenären har betalat 30 % av sina skulder under fem års tid kan återstoden av skulderna efterskänkas. Beloppet kan vara mindre än 30 %, om borgenärerna går med på det. Skuldsaneringen kan omfatta alla skulder utom underhållsskyldighet.

Ungern

I Ungern finns det för närvarande inte någon lagstiftning om skuldsanering för privatpersoner, men man håller på att bereda en ny lag om ett insolvensförfarande för konsumenter. I utkastet till lag föreslås det att betalningsprogrammet ska vara i kraft fem år. Det föreslagna förfarandet omfattar inte företagare och skulder som uppkommit i företagsverksamhet. I övrigt är det meningen att förfarandet ska gälla alla skulder. Syftet med förfarandet är att få till stånd ett avtal om skuldsanering mellan gäldenären och borgenärerna och att få borgenärerna och domstolen att godkänna ett betalningsprogram. De skuldsaneringsmedel som kan användas i betalningsprogrammet är att befria gäldenären från skulder, antingen helt och hållet eller delvis, räntesänkningar och beviljande av betalningstid.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att den tid betalningsprogrammet vid skuldsanering är i kraft förkortas från fem till tre år. Om gälde-

närens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet på grund av att gäldenären saknar betalningsmån, ska det nollprogram som fastställs dock vara i kraft fem år. Också ett betalningsprogram som har fastställts trots hinder ska vara i kraft fem år.

Om ett nollprogram har fastställts för gäldenären kan programmet dock vara i kraft en kortare tid än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsförmåga. Det kan då vara fråga om sjukdom, ålder eller någon annan motsvarande orsak. Detsamma ska även gälla situationer när ett nollprogram har fastställts för en gäldenär som har fått skuldsanering trots hinder.

Huvudregeln för betalningsprogrammets längd. Syftet med propositionen är att främja överskuldssatta personers möjligheter att snabbt återvända till samhället som aktiva aktörer. Man försöker på detta sätt normalisera gäldenärernas ekonomiska situation snabbare än i dag. Detta är givetvis i gäldenärens intresse, eftersom de skulder som efterskänks vanligtvis uppgår till betydande belopp och betalningsprogrammet ställer stränga ekonomiska krav på gäldenären, som har det ekonomiskt knappt under den tid programmet varar. Målet är att stödja gäldenärer som är i arbetslivet eller bedriver företagsverksamhet så att de kan vara aktiva under den tid betalningsprogrammet är i kraft. Redan den ändring som gjordes 2003 syftade till att öka antalet program som är kortare än fem år. Denna proposition är en fortsättning på denna strävan.

Genom att förkorta betalningsprogrammen försöker man också uppnå inbesparingar för samhället. Man hoppas nå detta syfte genom att gäldenärerna blir aktivare. Målet är också att de resurser inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen som i dag går åt till olika typer av administration av betalningsprogrammen, t.ex. beräkningen av tilläggsprestationer, ska kunna användas för att hjälpa gäldenärer som befinner sig i en akut problemsituation. Meningen är att göra en helhetsbedömning av systemet med tilläggsprestationer under nästa fas av reformen.

Vid reformen av skuldsaneringslagen bör man sträva efter att den avkastning som borgenärerna i dag får av betalningsprogrammen

inte minskar. Till en början kommer avkastningen ändå att bli mindre, eftersom betalningsprogrammet föreslås bli kortare. Genom att kombinera reformen med åtgärder som syftar till att minska antalet betalningsprogram som inte ger borgenärerna någon avkastning och uppmuntra gäldenärerna att avstå från dessa program i högre grad än i dag kompenseras dock borgenärerna för de negativa verkningar av att betalningsprogrammet förkortas. I nästa fas av reformen kommer man att utreda olika typer av incitamentssystem.

Det föreslås inte några grunder för att förkorta det treåriga betalningsprogrammet. Att betalningsprogrammet förkortas till tre år är en så stor förändring till gäldenärernas fördel att det är svårt att motivera ännu kortare betalningsprogram ens i enskilda fall, utom när det gäller gäldenärer som permanent saknar betalningsförmåga så som anges nedan.

Enligt förslaget ska ett betalningsprogram vara i kraft fem år i sådana fall när gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet på grund av att gäldenären saknar betalningsmån eller när skuldsanering har beviljats trots hinder. Ett betalningsprogram där borgenärerna får betalning ska däremot vara i kraft nämnda tre år. Ett undantag är en situation där gäldenären har fått behålla sin bostad. Betalningsprogrammet kan då vara i kraft högst tio år i fråga om vanliga skulder, så som i dag. På samma sätt som i dag kan ett betalningsprogram förlängas till förmån för en privat borgenär och ett betalningsprogram förlängas med högst fyra månader för att betala utredarens arvode.

Längden på program som har fastställts trots avsaknad av betalningsmån eller hinder. Den tid ett betalningsprogram inom skuldsaneringen är i kraft ska vara allmänt acceptabel. Detta betyder att skuldsaneringen inte får väcka starka känslor av orättvisa bland de gäldenärer som frivilligt sköter sina förpliktelser trots en obetydlig betalningsmån. Systemet får inte heller gynna gäldenärerna så att det lockar till att man skuldsätter sig okontrollerat och räknar med att förpliktelserna kan skötas med hjälp av ett kort och lätt betalningsprogram.

I ett sådant fall när gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet talar syn-

punkter som gäller systemets allmänna acceptans för att betalningsprogrammet fortsättningsvis ska vara i kraft fem år. Om en gäldenär helt saknar förmåga att betala eller endast kan betala ett obetydligt belopp är det motiverat att vänta en tillräckligt lång tid på att situationen eventuellt korrigeras. I skuldsaneringslagen föreskrivs det om gäldenärens skyldighet att medverka. Enligt denna skyldighet ska gäldenären sträva efter att upprätthålla sin betalningsförmåga och vidta sådana åtgärder för att förbättra denna som skäligen kan krävas av honom eller henne. Också en del av de gäldenärer som har fått ett nollprogram betalar tilläggsprestationer (reg. prop. 30/2006 rd med förslag till lag om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner).

Eftersom gäldenärens förhållanden således kan förbättras så att han eller hon senare får betalningsmån, är det inte motiverat att förkorta nollprogrammet till tre år. Ett kort betalningsprogram utan betalningsmån kunde locka gäldenären att passivt vänta på att programmet upphör. I nästa fas av reformen kommer man att överväga om incitamentssystemen även kunde tillämpas på de gäldenärer som har fått ett nollprogram på grund av att de saknar betalningsmån. Betalningsprogrammet kunde t.ex. vara kortare om gäldenären har ett arbete eller blir företagare.

Rättsviseskäl talar för att ett betalningsprogram som är kortare än fem år ska kunna fastställas på den grunden att gäldenären permanent saknar betalningsmån. Ingen nedre gräns föreslås. Om det är klart att gäldenären inte heller i framtiden kommer att få någon betalningsmån, t.ex. på grund av sjukdom, fyller varken betalningsprogrammet eller dess tillämpningstid sin normala funktion. Varken gäldenärens skyldighet att medverka eller en förändring i gäldenärens förhållanden kommer heller att ge borgenärerna någon avkastning i dessa fall. Eftersom betalningsprogrammet då saknar betydelse och det finns skälighetssynpunkter som talar för det bör ett betalningsprogram som är kortare än fem år kunna fastställas, från fall till fall.

Även i de fall när det finns hinder för skuldsanering talar allmänna synpunkter som gäller skuldsaneringens godtagbarhet och rättvisa för att betalningsprogrammet ska vara i kraft fem år, som är den gällande hu-

vudregeln i dag. Om en gäldenär således har fått skuldsanering med stöd av lagens 10 a § trots att skulderna t.ex. grundar sig på brott eller gäldenärens skuldsättning är uppenbart lättsinnig, ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år. Undantag är de situationer när ett nollprogram fastställs för gäldenären och gäldenären permanent saknar betalningsmån. Betalningsprogrammet kan då vara kortare än fem år också i ett sådant fall när skuldsanering har beviljats trots hinder, enligt vad som sägs ovan.

Även ett femårigt betalningsprogram, dvs. ett nollprogram eller ett program som har fastställts trots hinder, kan förlängas till förmån för en privat borgenär. För en privat borgenär kan det vara av synnerligen stor betydelse att kunna förlänga betalningsprogrammet med högst två år efter det att programmet har slutförts för de övriga borgenärernas del. Om t.ex. den som har fått skuldsanering är en brottsling, kan det vara motiverat att målsäganden har möjlighet att driva in sin ersättningsfordran under sju års tid.

4 Propositionens konsekvenser

Enligt en utredning om betalningsprogrammen inom skuldsaneringen som gjorts av rättspolitiska forskningsinstitutet (Vesa Muttilainen, Velalliset ja maksuohjelmat vuonna 2005, Helsingfors 2007, OPTL:s forskningsmeddelande 75) är avkastningen till borgenärerna i genomsnitt 10 % av beloppet i de betalningsprogram som fastställts för gäldenärer som har betalningsmån eller tillgångar. När man tar med samtliga betalningsprogram, också de där borgenärerna inte får några betalningar alls, är den genomsnittliga avkastningen mycket liten, ca 1 %.

Det är klart att redan det att betalningsprogrammet förkortas kommer att minska den avkastning som borgenärerna får ytterligare. Förkortningen av betalningsprogrammet från fem till tre år kommer uppenbart också att minska avkastningen något mer än vad en relativ beräkning anger, eftersom avkastningen av ett betalningsprogram enligt uppgift från borgenärerna ökar mot slutet av programmet, på grund av tilläggs prestationerna. Denna iakttagelse får stöd av en utredning som gjorts av den ekonomiska rådgivningen och

skuldrådgivningen i Esbo och som gällde skuldsaneringsgäldenärer i Esbo. Utredningen visar att nästan 60 % av tilläggs prestationerna kommer från gäldenärer som har samma arbete som vid den tidpunkt när betalningsprogrammet fastställdes. Enligt utredningen ger också relativt små förändringar tilläggs prestationer mot slutet av programmet. Det kan t.ex. vara fråga om skattelättnader, generella höjningar av löner och pensioner och visst övertidsarbete.

Kreditgivningen är en nödvändighet i ett modernt samhälle. Den gynnar både hushållet och affärlivet. Med krediternas hjälp kan medborgarna t.ex. finansiera bostadsinköp, köp av konsumtionsvaror och studier. Dagens kreditgivning har emellertid också osunda drag. När det gäller konsumtionskrediterna orsakar de s.k. snabbkrediterna medborgarna allt större betalningsproblem. Att avhjälpa dessa problem medför kostnader för samhället. I denna proposition behandlas också frågan om hur man ska kunna fördela dessa kostnader på ett rättvist sätt mellan gäldenärerna, borgenärerna och samhället, även om man i första hand bör ingripa i t.ex. de problem som snabbkrediterna orsakar genom lagstiftning som gäller själva kreditgivningen i sig.

Att betalningsprogrammet förkortas har positiva inverkningsbåda för gäldenärerna och för kostnaderna för samhället. Det är viktigt att i synnerhet gäldenärer i arbetsför ålder som fortfarande har förmåga att fungera i samhället så fort som möjligt kan bli aktiva aktörer, dvs. arbetstagare och företagare. Det kan inte anses vara en acceptabel situation att den kraftfulla marknadsföringen av krediter medför stora kostnader för samhället och att medborgare riskerar att bli utslagna av på grund av skuldsättning. En kreditgivare bör redan när kredit beviljas försäkra sig om gäldenärens betalningsförmåga och även annars iaktta god kreditgivningssed.

Redan i dag använder samhället avsevärda belopp för att ta hand om insolvenssituationer, t.ex. genom att sörja för utskökningsväsendet och den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Dessa funktioner finansieras till stor del av skattemedel, och alla finländare deltar således i kostnaderna för dem. Det bör råda en balans mellan dessa kostna-

der och sättet hur problemsituationer inom kreditgivningen sköts.

Enligt Statistikcentralens statistik behandlades sammanlagt 2 841 skuldsaneringsansökningar i tingsrätterna 2008. Skuldsanering fastställdes i 2 371 av dessa fall. Det sammanlagda beloppet av alla skulderna i de fastställda betalningsprogrammen var 226 milj. euro, och medianskulden var 31 000 euro.

Om man räknar med en avkastning på 3,4 % och 2 400 fastställda betalningsprogram, kan den avkastning som borgenärerna får vid skuldsaneringen uppskattas minska med ca 9,1 milj. euro per år när betalningsprogrammet förkortas från fem till tre år. Om avkastningen av realiseringen av tillgångar lämnas utanför kalkylen, eftersom reformen i praktiken inte påverkar det beloppet, är minskningen ca 7,7 milj. euro per år. Siffran 9 milj. euro kan dock anses vara befogad, eftersom erfarenheten har visat att borgenärerna under de sista åren som betalningsprogrammet löper får en relativt större avkastning än under de första åren, på grund av tilläggsprestationsskyldigheten.

Enligt en rapport från Konsumentverket (Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, rapport 2008) använde staten och kommunerna mer än 7 milj. euro till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning 2008. Antalet arbetsprestationer inom rådgivningen var sammanlagt över 63 000, varav nästan hälften var kundmöten. Priset per arbetsprestation var 106 euro. Antalet personår inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen uppgick till 148, och kostnaden för varje personår var nästan 50 000 euro. Sammanlagt ca 6 000 arbetsprestationer hänförde sig till tiden efter att betalningsprogrammet fastställdes och gällde bl.a. ändringar av programmet, hjälp med ansökan om utkomststöd och beräkning av tilläggsprestationer. Antalet sådana arbetsprestationer kommer att minska något när betalningsprogrammet förkortas, och det frigörs då resurser inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen som kan användas för att ta hand om akuta situationer. Man kan då snabbare hjälpa flera gäldenärer än förut och arbeta på längre sikt med dem. Meningen är dessutom att i reformens nästa fas försöka hitta sätt att förenkla

systemet så att resurserna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen kan användas på ett ändamålsenligare sätt.

Även om borgenärerna orsakas förluster på grund av denna proposition är situationen inte tänkt att vara permanent. I framtiden försöker man t.ex. utveckla system för att minska antalet helt improduktiva nollprogram.

Ca 40 % av de betalningsprogram som fastställs är nollprogram (se Rättspolitiska forskningsinstitutets utredning som nämns i avsnitt 4). En del av skuldsaneringsgäldenärerna utför sannolikt s.k. svart arbete utanför de officiella systemen. Detta skadar borgenärerna och leder till förlorade skatteinkomster för samhället. Om man kan minska antalet nollprogram, kan borgenärernas förluster kompenseras genom att antalet betalningsprogram där borgenärerna får betalning ökar. I den följande fasen av reformen är det meningen att försöka hitta sätt att göra nollprogrammen mer sporrande. Man kommer bl.a. att överväga möjligheten att förkorta ett nollprogram, om gäldenären får sysselsättning eller blir företagare.

Den nu aktuella propositionen antas inte påverka viljan att betala i negativ riktning. Gäldenärer som har skuldsatt sig med beräkning får inte skuldsanering, och de gäldenärer som har fått skuldsanering trots hinder får ett betalningsprogram som är två år längre än för övriga gäldenärer. Detsamma gäller gäldenärer som saknar betalningsmån. Om skuldsanering redan har beviljats är detta ett hinder för ny skuldsanering, och skuldsaneringen kan således inte användas för att upprepade gånger befrias från skuldansvar.

Förlusterna för borgenärerna är inte så stora att de skulle ha någon märkbar effekt på räntenivån. Reformen kan i någon mån öka kontrollen vid kreditgivningen, men detta är t.o.m. önskvärt i dagens samhälle med lätta krediter. Det finns visserligen en risk för att personer med små inkomster enbart börjar använda sig av dyra konsumtionskrediter och snabbkrediter. Det är viktigt att man dämpar överdrifter i kreditgivningen genom bestämmelser om dessa kreditformer.

Det föreslås att betalningsprogrammet ska kunna vara kortare än fem år, om gäldenären saknar betalningsmån helt och hållet och situationen är permanent. Inte heller denna be-

stämmelse påverkar borgenärernas ställning, eftersom dessa inte kan vänta sig någon betalning, utom vid undantagstillfällena som t.ex. arv. Vid en omsorgsfull kreditgivning kan man å andra sidan inte grunda återin- drivningen på helt slumpmässiga omständig- heter.

Domstolarnas arbetsmängd kan komma att öka något om borgenärerna i större utsträck- ning än förut börjar åberopa hinder för skuld- sanering för att ett femårsprogram ska be- stämmas för gäldenären. I reformens nästa fas är det meningen att ta ställning till hin- dersgrunderna även från denna synpunkt. Vid behov kan man dessutom skärpa borgenärer- nas skyldighet att motivera sin invändning.

Förslaget påverkar även de frivilliga avta- len. Det kan anses vara klart att gäldenärer- nas vilja att ingå betalningsavtal på över tre år kommer att minska när betalningspro- grammet förkortas. På motsvarande sätt tvingas en borgenär jämföra avkastningen av den lagstadgade skuldsaneringen med det be- lopp som kunde fås genom ett frivilligt avtal. Förslaget kan å andra sidan väntas öka anta- let avtal som grundar sig på en engångspre- station, eftersom gäldenärerna lättare än i dag kan ordna krediter som motsvarar avkast- ningen av betalningsprogrammet t.ex. i sin närmaste krets, som social kredit eller via Garanti-Stiftelsen.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts av en arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte den 18 sep- tember 2009. I arbetsgruppen fanns företrä- dare för justitieministeriets lagberedning och justitieförvaltningen och dessutom en före- trädare för arbets- och näringsministeriet. Till arbetsgruppen hörde även en tingsdomare och en advokat. Kommunerna företrädde av en ekonomi- och skuldrådgivare och en social- och patientombudsman. Företagarna före- trädde av Företagarna i Finland och borge- närerna av Finansbranschens Centralförbund och Suomen Perimistöimistöjen liitto.

Enligt sitt uppdrag skulle arbetsgruppen först bedöma om betalningsprogrammet inom skuldsaneringen bör förkortas. Man be- slöt sig för att genomföra denna första fas snabbt och i form av en separat utredning, ef-

tersom både gäldenärerna och borgenärerna så snabbt som möjligt bör få veta hur långt betalningsprogrammet kommer att vara. Osäkerhet om lagen eventuellt kommer att ändras på denna centrala punkt skulle leda till att en del av skuldsaneringsärendena skul- le hamna i ett slags vänteläge, eftersom gäl- denärerna inte vet hur de bäst ska agera.

Justitieministeriet bad 55 olika myndighe- ter och organisationer om ett utlåtande om arbetsgruppens betänkande. Sammanlagt 36 utlåtanden kom in. Ett sammandrag har gjorts över utlåtandena (justitieministeriet, utlåtanden och utredningar 2010:21). De fles- ta remissinstanserna understödde förslaget om att betalningsprogrammet ska förkortas eller förhöll sig positivt till det. De remissin- stanser som företrädde borgenärerna och domstolväsendet motsatte sig dock den fö- reslagna ändringen.

I denna regeringsproposition har man beak- tat särskilt domstolarnas utlåtanden och för- enklat förslaget genom att slopa grunderna för att förkorta ett treårigt betalningsprogram. På detta sätt har man kunnat förenkla den fö- reslagna regleringen något och minska de grunder som parterna kan åberopa och som kan medföra tvister i domstolarna.

6 Andra omständigheter som in- verkat på propositionens inne- håll

Som det redan har sagts ovan på flera stäl- len är detta förslag det första steget av en mer omfattande reform av skuldsaneringslagen. Reformen genomförs i två faser, eftersom in- nehållet i den reform som gäller betalnings- programmets längd inte kan lämnas öppet hela den tid som reformen av skuldsanerings- lagen i övrigt kommer att kräva. Meningen är att efter denna proposition ge ytterligare en proposition där det görs en mer övergripande översyn av skuldsaneringslagen. Man försö- ker se över skuldsaneringsförfarandet så att det blir så rättvist, sporrande och enkelt som möjligt men även beaktar borgenärernas in- tressen.

Enligt denna proposition ska ett nollpro- gram vara i kraft fem år, utom om gäldenären permanent saknar betalningsmån. Skillnaden på två år jämfört med det vanliga betalnings-

programmet som är treårigt kommer sannolikt att leda till att de gäldenärer som har möjlighet till det försöker skaffa sig sysselsättning effektivare än förut för att få betalningsmån. Situationen är problematisk för de gäldenärer som har ett arbete eller får sysselsättning men som trots det saknar betalningsmån, t.ex. på grund av att de har barn som de försörjer, och därför får ett nollprogram på fem år. Meningen är att ännu bedöma bl.a. dessa personers ställning i den andra fasen av reformen. Man kommer särskilt att överväga om de eventuella nya incitamentssystemen kunde tillämpas även på dem, så att ett betalningsprogram som ursprungligen fastställdes för fem år kunde förkortas.

Den arbetsgrupp för revidering av lagstiftningen om konsumentkrediter som justitieministeriet tillsatte i oktober 2008 har avgett sitt betänkande (Totalrevidering av lagstiftningen om konsumentkrediter, justitiemi-

steriet, arbetsgruppsbetänkande 2009:15). Betänkandet gäller det nationella genomförandet av EU:s nya konsumentkreditdirektiv. Dessutom föreslås i betänkandet bl.a. att bestämmelser om god kreditgivningssed ska fogas till 7 kap. 13 § i konsumentskyddslagen (38/1978). Enligt den föreslagna paragrafen får krediter t.ex. inte marknadsföras så att marknadsföringen tydligt bidrar till att försämra konsumentens förmåga att noggrant överväga krediten. Till kapitlets 14 § fogas en bestämmelse om kreditgivarens skyldighet att pröva en konsumentens kreditvärdighet. En regeringsproposition (RP 24/2010 rd) har givits på basis av betänkandet. Propositionen står i samklang med denna proposition. Bestämmelserna om god kreditgivningssed kommer också att ha betydelse i den nästa fasen av reformen av skuldsaneringslagen, särskilt när hindergrunderna vid skuldsaneringen omprövas.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

30 §. Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder. I 1 mom. sägs det att gäldenären för betalningen av vanliga skulder ska använda sin betalningsmån, efter avdrag för en eventuell säkerhetskuldandel, och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet i enlighet med vad som föreskrivs särskilt. Inga ändringar föreslås i momentet.

I 2 mom. anges det hur länge betalningsprogrammet ska vara i kraft i fråga om s.k. vanliga skulder. Enligt det gällande momentet ska innehållet i betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft fem år. Av de orsaker som anges i avsnitt 3 i allmänna motiveringen föreslås det nu att betalningsprogrammet ska vara i kraft tre år. Det föreslås inte några grunder för att förkorta ett treårigt program. För tydlighetens skull fogas även till detta moment en hänvisning till den nedan nämnda 31 a §.

Paragrafens 3 mom. gäller gäldenärer som får behålla sin ägarbostad. Enligt det gällande momentet kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än fem år i dessa fall. Eftersom det i 2 mom. föreslås att betalningsprogrammet ska förkortas måste en motsvarande ändring göras också i detta moment. Enligt momentet kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år, om gäldenären får behålla sin ägarbostad. Inga andra ändringar föreslås i momentet. I momentet kvarstår regeln om att betalningsprogrammet dock inte får vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder när gäldenären behåller sin ägarbostad.

Det nuvarande 4 mom. gäller s.k. nollprogram, dvs. ett betalningsprogram där gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet. I dessa fall medför dock en eventuell betalningsmån som uppkommer senare en tilläggsprestationsskyldighet, efter ett visst tröskelbelopp. Enligt det gällande momentet är nollprogrammet i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §. Den bestämmelsen gäller privata borgenärers möjlighet att få ett betalningsprogram förlängt med högst två år

efter det att programmet har slutförts i fråga om de övriga borgenärerna. Inga ändringar föreslås i 31 a §.

Momentet är oförändrat på den punkten att ett nollprogram föreslås vara i kraft fem år. Enligt förslaget är denna regel dock inte ovillkorlig som i dag, utan ett betalningsprogram ska kunna vara kortare än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak. Här avses t.ex. medellösa gäldenärer som lyfter ålders- eller sjukpension och som inte väntas få betalningsförmåga under sin livstid.

I momentet föreslås en ny bestämmelse där det sägs att betalningsprogrammet ska vara i kraft fem år också när skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a §, dvs. när skuldsanering har beviljats trots hinder. Också i dessa fall kan betalningsprogrammet förlängas till förmån för en privat borgenär. I ett sådant fall när skuldsanering har beviljats trots hinder men ett nollprogram fastställs för gäldenären kan betalningsprogrammet vara kortare än fem år, om gäldenären saknar betalningsmån permanent t.ex. på grund av ålder eller sjukdom.

I 5 mom. föreslås inga ändringar.

De föreslagna ändringarna inverkar också på lagens 32 §, som gäller minimiavkastningen för de vanliga skulderna när gäldenären äger sin bostad. I paragrafen anges den minimiavkastning som gäldenären ska använda för sina vanliga skulder när gäldenären har en ägarbostad. I 2 mom. anges vad som ingår i denna minimiavkastning. Enligt 2 punkten omfattar minimiavkastningen för de vanliga skulderna förutom den s.k. boendeskyddsandelen även den avkastning som ett betalningsprogram som är i kraft högst fem år ger de vanliga borgenärerna om boendekostnaderna uppskattas enligt det förmånligaste alternativet.

Det är inte nödvändigt att ändra momentet. De ändringar som föreslås i 30 § inverkar dock i praktiken även på detta moment, eftersom betalningsprogrammen oftare än i dag kommer att vara i kraft tre år. Formuleringen i momentet, ”ett betalningsprogram som är i

kraft högst fem år”, avser ett så långt betalningsprogram som fastställs vid respektive tidpunkt. Det kan således vara fråga om ett betalningsprogram som är i kraft tre eller fem år som fastställs i det aktuella fallet.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Lagen har inga retroaktiva verkningar. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska lagen inte tillämpas i de fall när betalningsprogrammet har fastställts eller ett förslag till betalningsprogram har lämnats till parterna före det att lagen har trätt i kraft.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den gällande skuldsaneringslagen har stiftats i vanlig lagstiftningsordning. I denna proposition föreslås det att ett betalningsprogram där borgenärerna får betalning ska förkortas så att det är i kraft tre år, i stället för fem år som i dag. Ändringen innebär allmänt taget inte någon oskäligen försämring för borgenärerna. I praktiken får borgenärerna endast obetydliga belopp genom skuldsaneringsens betalningsprogram. Orsaken till detta är gäldenärernas insolvens och knappa betalningsmån. De belopp som inflyter till borgenärerna kommer inte att minska i så stor utsträckning att försämringen kunde anses betydande eller oskäligen med tanke på deras väsentliga rättigheter.

Tungt vägande samhälleliga grunder talar för att en gäldenär ska kunna bli fri från skuldansvar snabbare än i dag, på de villkor som anges i lagen. I dagens samhälle har kreditgivningen antagit sådana former att även gäldenärerna behöver ett effektivare skydd. Det kan inte anses acceptabelt att en del kreditgivare agerar på ett sätt som leder till att stora medborgargrupper skuldsätter sig

så mycket att de riskerar att bli utslagna och samhället får bära följderna av detta.

Privata borgenärers, t.ex. borgensmäns, särställning beaktas genom att det fortfarande ska vara möjligt att förlänga ett betalningsprogram med högst två år. Vid förlängningen används gäldenärens hela betalningsmån till att betala den privata borgenärens fordran, eftersom de övriga borgenärerna inte längre är med i betalningsprogrammet.

Om gäldenären själv har orsakat sin insolvens t.ex. genom uppenbart lättsinnig skuldsättning och har fått skuldsanering trots detta hinder, ska enligt förslaget borgenärernas intresse beaktas genom att den tid betalningsprogrammet är i kraft inte förkortas jämfört med i dag. Detsamma gäller s.k. nollprogram. I dessa fall kan borgenärernas intresse anses kräva att gäldenären under fem års tid försöker skaffa sig betalningsmån och betala sina skulder, så som gäldenärens skyldighet att medverka förutsätter.

Övergångsbestämmelserna har utformats så att de inte ändrar redan fastställda betalningsprogram, och de tryggar således gäldenärernas och borgenärernas berättigade förväntningar. Betalningsprogram som har fastställts och frivillig skuldförlikning som har ingåtts innan lagen trätt i kraft gäller oförändrade.

De föreslagna bestämmelserna är sådana processuella bestämmelser som hänför sig till verkställigheten av fordringar och som enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis i regel kan stiftas genom en vanlig lag, också om de hänför sig till egendomsskyddet (se GrUU 37/1998 rd och GrUU 42/2006 rd). I propositionen ingriper man inte i redan fastställda betalningsprogram, och förslaget skyddar således parternas berättigade förväntningar på ett fullgott sätt.

Med stöd av vad som sagts ovan anses att lagförslaget till alla delar kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 30 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 25 januari 1993 om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 30 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 63/1997 och 1273/2002, som följer:

30 §

Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder

Gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet ska användas för betalning av vanliga skulder i enlighet med 34 §.

I fråga om vanliga skulder ska innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft tre år, om inte något annat följer av 31 a §.

En gäldenär som har en ägarbostad ska betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år. Betalningsprogrammet får dock inte vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder.

Om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet i betalningsprogrammet eller skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a § ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §. När betalningsskyldigheten har avlyfts i sin helhet kan betalningsprogrammet dock vara i kraft en kortare tid än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

Om gäldenären med stöd av 70 § 1 mom. ska betala utredarens fordran förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än fyra månader förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På betalningsprogram som fastställts före tillställts dem som är delaktiga i ärendet före lagens ikraftträdande och på betalningspro- lagens ikraftträdande, ska de bestämmelser gram där förslaget till betalningsprogram har som gäller vid ikraftträdandet tillämpas.

Helsingfors den 30 april 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

Bilaga
Parallelltext

Lag

om ändring av 30 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 25 januari 1993 om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 30 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 63/1997 och 1273/2002, som följer:

Gällande lydelse

30 §

Allmänt stadgande om betalningsprogrammet för vanliga skulder

För betalningen av vanliga skulder skall gäldenärens betalningsmån användas efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel samt de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet i enlighet med 34 §.

I fråga om vanliga skulder skall innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft fem år. *Betalningsprogrammet kan likväl vara i kraft en kortare tid än fem år om det är skäligt med hänsyn till gäldenärens förhållanden, den tid som har förflutit från skuldsättningen samt hur och i vilken utsträckning gäldenären har betalt sina skulder innan betalningsprogrammet fastställdes eller hur han eller hon betalar dem med de medel som inflyter vid realiseringen av egendomen.*

Om gäldenären har en ägarbostad skall han betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än fem år. Betalningsprogrammet får inte ifråga om vanliga skulder vara i kraft över tio år.

Om gäldenärens betalningsskyldighet genom betalningsprogrammet har avlyfts i sin helhet skall betalningsprogrammet vara i kraft

Föreslagen lydelse

30 §

Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder

Gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet *ska användas för betalning av vanliga skulder* i enlighet med 34 §.

I fråga om vanliga skulder ska innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft *tre* år, *om inte något annat följer av 31 a §.*

*En gäldenär som har en ägarbostad ska betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än *tre* år. Betalningsprogrammet får *dock* inte vara i kraft *mer än* tio år i fråga om vanliga skulder.*

Om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet i betalningsprogrammet *eller skuldsanering har beviljats med stöd av*

fem år, om inte annat följer av 31 a §.

Om gäldenären enligt 70 § 1 mom. skall betala utredarens fordran, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader eller en kortare tid, under vilken gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans betalningsmån efter det betalningsprogrammet fastställdes.

10 a § ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §. När betalningsskyldigheten har avlyfts i sin helhet kan betalningsprogrammet dock vara i kraft en kortare tid än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

Om gäldenären med stöd av 70 § 1 mom. ska betala utredarens fordran förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än fyra månader förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På betalningsprogram som fastställts före lagens ikraftträdande och på betalningsprogram där förslaget till betalningsprogram har tillställts dem som är delaktiga i ärendet före lagens ikraftträdande, ska de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet tillämpas.